

ДО ПИТАННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ЕФЕКТИВНОГО ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ МАТЕРІАЛУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Мельник Євгеній Юрійович

канд. пед. наук, доцент

доцент кафедри іноземних мов факультету міжнародних відносин
Національний авіаційний університет, Україна

Майже кожен, хто вивчає іноземну мову, може поскаржитися на те, що нова інформація залишається в його пам'яті ненадовго, що час, витрачений на запам'ятовування нового матеріалу, не відповідає, на жаль, отриманим результатам. Проте така ситуація свідчить не стільки про відсутність здібностей до оволодіння іноземною мовою, скільки про певні проблеми в організації навчання. Загальновідомо, що мозок відправляє у небуття інформацію, якої він більше не потребує. Усі усвідомлюють також, що неможливо зберегти інформацію у довгостроковій пам'яті, опрацювавши її лише один-два рази. Тож ефективне засвоєння іншомовної інформації вимагає дотримання певних психолого-дидактичних умов.

Функціонування мозку передбачає не тільки запам'ятовування, а й забування. Мозок здійснює відбір інформації і зберігає лише ті елементи, які він вважає суттєвими (він отримав повідомлення, що цей елемент є важливим; цей елемент є емоційно забарвленим; цей елемент часто використовується; цей елемент знаходиться у тісному зв'язку з іншими елементами). Тому завданням методики навчання іноземних мов є пошук стратегій ефективного маркування інформації у той момент, коли вона потрапляє до мозку, і багаторазового повторення цієї інформації для тривалого збереження її у пам'яті. Окрім необхідності багаторазового повторення потрібно зазначити також необхідність дозування інформації, що наочно пояснюється наступною метафорою: якщо вилити всю воду із пляшки на губку одразу, рідина розтечеться миттєво, оскільки губка не здатна поглинути весь її об'єм за короткий проміжок часу; якщо лити воду малими порціями, губка абсорбує рідину без утрат; якщо не додавати час від часу рідини, губка зрештою висохне, оскільки вода випаровуватиметься. Отже, багаторазове і дозоване з певними паузами повторення інформації є найефективнішим шляхом її засвоєння.

Викладачам рекомендується планувати коротші та численніші сеанси опрацювання інформації для отримання знань (запам'ятовування лексичних одиниць, наприклад) і довші, але менш численні сеанси для формування навичок і розвитку умінь (виконання лексичних вправ, зокрема). Забування інформації, яке відбувається між двома сеансами, вимагає від студентів додаткових зусиль на наступному етапі, і саме ці паузи та зусилля зумовлюють консолідацію їхньої пам'яті. Визначальним фактором запам'ятовування є зусилля, спрямоване на пригадування інформації, а не «просто» повторення цієї інформації завдяки читанню або слуханню. Вкрай важливо, щоб викладач систематично нагадував студентам про необхідність саме пригадування для успішної навчальної діяльності.

Серед умов ефективного запам'ятовування варто зазначити такі:

1. Між опрацюванням інформації та її пригадуванням повинна пройти хоча б одна ніч: по-перше, це дозволяє активізувати не короткострокову, а довгострокову пам'ять; по-друге, сон відіграє головну роль у консолідації того, що сприймалося свідомістю у навчальній діяльності.

2. Пригадування інформації повинно передувати її повторенню у вигляді читання або слухання: активно запам'ятовувати – це перш за все випробувувати свою пам'ять, тестувати її [1]. Усім знайома парадоксальна ситуація: студенти, які активно опрацювали текст і виконали різноманітні завдання та вправи (визначення головного та другорядного, створення плану, засвоєння певного лексико-граматичного матеріалу, знаходження

ключових слів тощо), відчувають розгубленість, коли викладач пропонує їм переказати цей текст. Навіть після перечитування переказ тексту не завжди є успішним, і студенти скаржаться на те, що їм «не вистачає слів». Очевидно, що у такому навчальному сценарії бракує етапу, на якому студенти потренувалися б у пригадуванні необхідного мовленнєвого матеріалу для виконання зазначеного завдання.

Тренування у пригадуванні (активне відтворення та повторення) інформації, яке забезпечує її довготривале зберігання у пам'яті, може відбуватися у таких формах:

1. Студенти, що засвоїли певний матеріал, пояснюють його іншим.

2. Студенти повертаються до засвоєної інформації постійно, протягом усього навчання, роблячи певні паузи між сеансами повторення.

3. Регулярне тестування дозволяє студентам контролювати збереження необхідної інформації у пам'яті. Доцільними є невеликі тести, які проводяться часто і за своєю функцією відрізняються від підсумкового тестування (тому необхідності у традиційному оцінюванні таких тестів немає).

4. Студенти опрацьовують новий матеріал у постійному зв'язку з тим, що був засвоєний на попередніх етапах навчання, при цьому відбувається не нашарування інформації, а її взаємопроникнення і взаємозбагачення.

5. Численні диверсифіковані носії інформації (текстові та аудіовізуальні матеріали) використовуються комплексно та максимально активно [2].

Потужним сигналом для мозку щодо необхідності запам'ятати ту чи іншу інформацію є усвідомлення студентами того, що навчальний матеріал засвоюється ними для подальшого використання, тому викладачеві потрібно акцентувати їхню увагу не на абстрактних лексико-граматичних явищах, а на ситуаціях, в яких ці явища застосовуються для реалізації певного комунікативного наміру.

Безперечно цінним є уміння конвертувати зміст навчального матеріалу (створювати ментальні карти та інші засоби візуалізації думки; розробляти схеми-ілюстрації, картки для запам'ятовування; застосовувати мнемотехніку, асоціативне мислення тощо), і студентам варто навчитися цього під керівництвом викладача.

Після опрацювання нового матеріалу доцільно запропонувати студентам пригадати найважливішу інформацію, роблячи нотатки у вигляді плану тексту, ментальної карти, схеми, списку ключових слів тощо. Виконавши таку роботу, студенти можуть прочитати (послухати) опрацьований матеріал знову, звертаючи увагу на моменти, які вони забули відтворити у своїх нотатках або в яких вони помилилися. Діяльність, що організовується у такий спосіб, є активною (інтенсивний пошук інформації), а не пасивною (лише читання) [3].

Викладені положення повинні враховуватися не тільки викладачем при плануванні й організації навчального процесу, а й студентами у їхній домашній роботі з вивчення іноземної мови, тому серед рекомендацій, які викладач дає студентам, абсолютно логічними є нагадування про особливості функціонування пам'яті та умови психологічно комфортного й ефективного запам'ятовування навчального матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Le cerveau est fait pour oublier : répéter est la seule baguette magique pour une mémorisation efficace à long terme. (2021). Вилучено з: <https://apprendre-reviser-memoriser.fr/cerveau-oublie-repeter-memorisation-efficace/>.
2. 5 options pour augmenter la durée de rétention des informations dans la mémoire. (2017). Вилучено з: <https://apprendre-reviser-memoriser.fr/augmenter-la-duree-de-retention-des-informations-dans-la-memoire/?fbclid=IwAR268ZTtsKYzyj5QqnvysL-dYOgVfg6KGr0krbErniuJ8azFK3wjk-Jj93Q>.
3. Мémорiser, ce n'est pas relire, c'est se tester : oui mais comment ? (2020). Вилучено з: https://apprendre-reviser-memoriser.fr/memoriser-pas-relire-se-tester/?fbclid=IwAR1swm11I5W1EGxmswzfzIKgdlUXCiVK_MjLGB0UHmvVvdOSVVCVJEBTSI9II.